

HYVINKÄÄN LENTOKENTÄN LUOTEISPUOLISEN SUOALUEEN KASVILLISUUS- JA KASVISTOSELVITYS

Marko Vauhkonen

ENVIRO

24.10.2008

HYVINKÄÄN LENTOKENTÄN LUOTEISPUOLISEN SUOALUEEN KASVILLISUUS- JA KASVISTOSELVITYS

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 AINEISTO JA MENETELMÄT	3
2.1 LÄHTÖTIEDOT	3
2.2 MAASTOTYÖT	3
3 TULOKSET	4
3.1 LUONTO- JA KASVILLISUUSTYYPIT SEKÄ NIIDEN KASVISTO	4
3.2 ARVOKKAAT LUONTOKOHTEET JA -TYYPIT	10
3.3 MERKITTÄVÄT LAJESIINTYMÄT	13
3.3.1 Metsänemä	13
3.3.2 Harsosammal	14
3.3.3 Haaraliuskasammal	16
3.3.4 Kantokorvasammal	17
3.3.5 Poimulehvasammal	18
4 SELVITYSALUEEN LUONTOARVOT	20
5 KIRJALLISUUS.....	21

1 JOHDANTO

Hyvinkään lentokentän luoteispuolella sijaitsee suoalue, joka rajoittuu pohjoisessa maantiehen 143 sekä etelässä ja lännessä Lääninrajankatuun. Suon luonnontila ja kasvillisuus ovat muuttuneet mm. ojitusten ja rakentamisen vuoksi. Alueelta tunnetaan kaksi lähdettä, jotka on arvioitu vuonna 2004 tehdyssä Hyvinkään lähdekartoituksessa paikallisesti merkittäviksi kohteiksi. Pääosa lentokentän luoteispuolisesta suosta on Hyvinkään kaupungin omistuksessa.

Hyvinkään kaupungin ympäristökeskus tilasi kahden ko. suoalueella sijaitsevan metsätalouuskuvion kasvillisuuden kartoittamisen ja alueen luontoarvojen arvioinnin Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Työn on tehnyt FM Marko Vauhkonen.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 LÄHTÖTIEDOT

Työtä varten oli käytettävissä Hyvinkään kaupungin tarjouspyynnön (25.2.2008) liitteenä ollut aineisto. Tähän sisältyy ote asemakaavakartasta, ote Hyvinkään pienvesien seurantaohjelmasta, selvitys kunnan pintavesistä ja lähteistä sekä ote Hyvinkään kaupungin metsäsuunnitelmasta.

Selvitysalueen aiemmat luontotiedot tarkastettiin Uudenmaan ympäristökeskuksesta. Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmässä on alueelta aiempi esiintymistieto harsosammalesta sekä läheltä alueen rajaa aiempi esiintymistieto haaraliuskasammalesta.

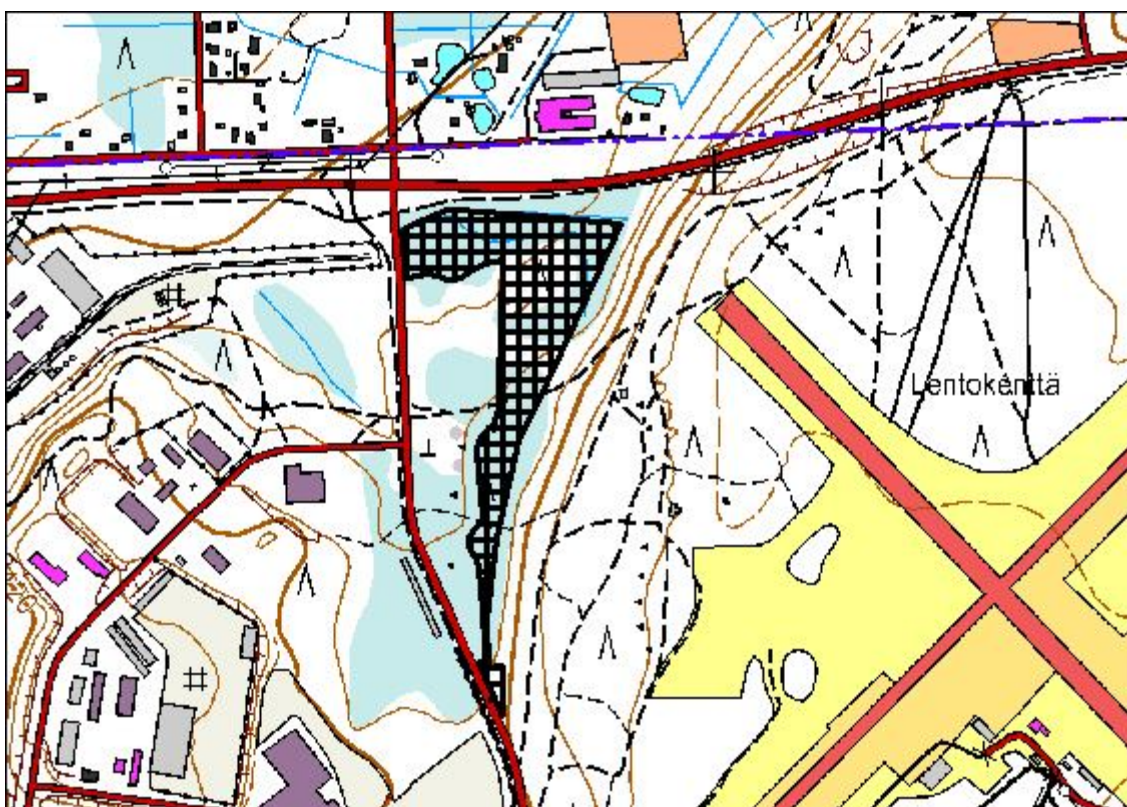
2.2 MAASTOTYÖT

Selvitysalueen muodostivat Hyvinkään kaupungin metsäsuunnitelman kuvat 687 ja 689, joiden yhteispinta-ala on 4,3 hehtaaria (kuva 1).

Selvitysalueelle tehtiin maastokäynnit 18.6. ja 6.8.2008. Alue käveltiin kattavasti läpi molemmilla maastokäynneillä. Samalla määritettiin ja merkittiin kartalle tavatut kasvillisuus- tai luontotyytit sekä kirjoitettiin muistiinpanot niiden yleis- ja erityispiirteistä. Maastossa havainnoitiin jatkuvasti alueen kasvilajistoa. Tavatut putkilokasvi- ja sammallajit kirjattiin muistiin. Sammalista kerättiin näytteitä lajimääritysten myöhempää mikroskooppista varmistamista varten. Maastokäynneillä selvitettiin lisäksi, onko alueella vesilain 1 luvun 17 a §:n tarkoittamia kohteita.

Maastotöissä käytettiin GPS-paikanninta (Garmin 60Cx), jolla kuviorajat, erityiskohteet ja merkittävät lajiesiintymät voitiin paikantaa riittävällä tarkkuudella. Selvitysalueen tiheä puusto heikensi paikannusten tarkkuutta.

Suotyyppien määritykset ovat Eurolan ym. (1995) mukaisia ja käytetty samalten nimistö Ulvisen ym. (2002) mukainen.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti ja rajaus (musta ruuturasteri). Mittakaava 1:10 000.

3 TULOKSET

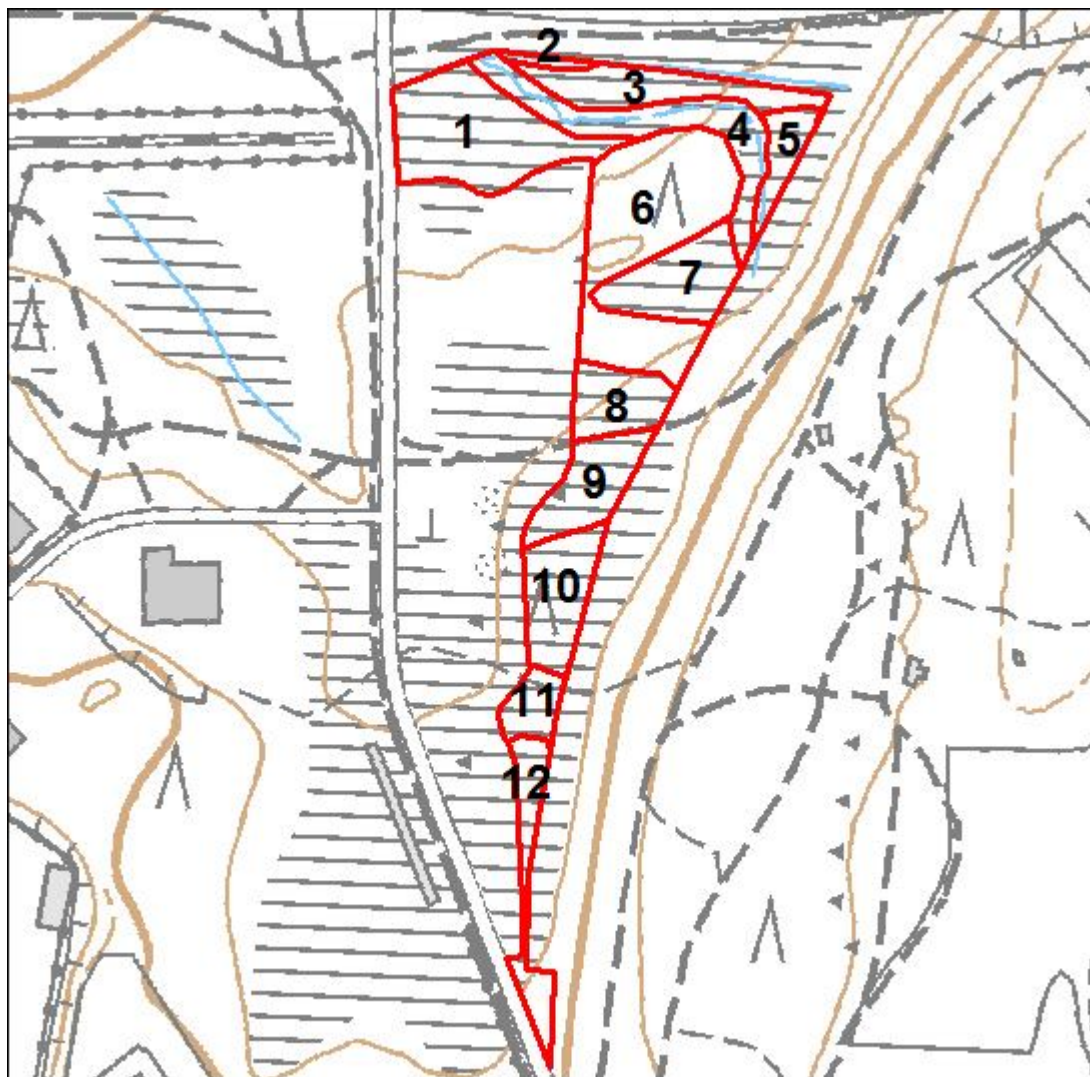
3.1 LUONTO- JA KASVILLISUUSTYYPIT SEKÄ NIIDEN KASVISTO

Selvitysalue jaettiin maastossa kasvillisuuden perusteella 12 kuvioon, joiden rajaukset ilmenevät kuvasta 2. Seuraavassa kuvataan näiden kuvioiden luonto- ja kasvillisuustyypit sekä niillä esiintyvä luonteenomainen ja huomionarvoinen putkilokasvi- ja sammallajisto.

Kuvio 1

Kuvio on mustikkaturvekangasta, jonka puustona on varttunutta mäntyä, kuusta ja hieskoivua. Alikasvoksena ja pensaskerroksessa tavataan nuorten kuusien ja hieskoivujen lisäksi pihlajia sekä muutamia raitoja, virpapajua ja korpipaatsamaa. Epäyhtenäisen kenttäkerroksen lajeja ovat mustikka, puolukka, metsätähti, metsäalvejuuri, tupasvilla, lakka, metsäkastikka, metsäkorte ja riidenlieko. Kuvion pohjoisosassa kasvaa niukasti suopursua, juolukkaa ja pallosaraa. Lähellä ojaa tavataan korpi- ja viitakastikkaa. Pohjakerroksen lajeja ovat seinäsammal, metsäkerrossammal, korpikarhunsammal sekä pieninä laikkuina esiintyvät räme-, korpi- ja varvikkorahkasammal. Kuvion länsireunalla on oja.

Kuva 2. Selvitysalueen kuviojako (1–12). Mittakaava 1:5000.

Kuvio 2

Selvitysalueen reunalla oleva pieni ojavarren kuvio, jonka kasvillisuus jatkuu rajauksen pohjoispuolelle. Puista ja pensaista tavataan hieskoivua, kiilto-, mustuva-, tuhka- ja virpapajua, halavaa sekä pajuristeymää. Kasvillisuus on vaikeasti luokiteltavaa muuttumaa (kuva 3), jossa korpisuuteen yhdistyy lettoisuutta ja heikkoa luhtaisuutta. Kuviolla ei ole ainakaan enää nähtävissä selviä lettokorven tai reunavaikutteisen lettorämeen piirteitä. Kuvion pohjoisreunalla on oja.

Kuviolla on rimpipintaisia painanteita, joissa tavataan lettosammalia: lettolierosammalta, rimpisirppisammalta ja niukasti lettosirppisammalta. Putkilokasveista järviruoko on runsas. Kenttäkerros on vähälajinen, eikä siinä esiinny järviruoko' on lisäksi muita vaateliaita lajeja. Rimpien reunoilla kasvaa mm. harmaa- ja tähtisaraa, järvikortetta, vaalea-amerikanhorsmaa, isokarpaloa, kevätpiippoa ja pikkutalvikkia sekä mätäspinoilla metsäalvejuurta ja puolukkaa. Pohjakerroksessa vallitsevat vaalea-, oka- ja luhtarahasammal. Lisäksi tavataan viita-, siro-, sara- ja lettorahasammalta.

Kuva 3. Muuttuman kasvillisuutta kuviolla 2. Valokuva © Marko Vauhkonen.

Kuvio 3

Selvitysalueen pohjoisreunan ojan ja lähdepuron välinen kuvio, jonka kasvillisuus on lähinnä mustikkakorpea. Lähellä ojaa kasvillisuuden voi katsoa olevan muuttumaa, sillä suon pohjakerros on muuttunut paikoin metsämäiseksi. Lähellä kuvioden 2 ja 3 rajaa on avolähde, joka oli kesällä 2008 kuiva. Lähteestä alkava lyhyt purouoma yhtyy selvitysalueen pohjoispuoliseen ojaan. Ojan reunalla tavataan mm. hiirenporrasta, nurmilauhaa, rönsyleinikkiä, leskenlehteä, karhunputkea ja peltokortetta. Ojan kuivahtaneissa laajentumissa kasvoi keuhkosammalta ja pikkuvesitähteä.

Kuvion kenttäkerroksessa esiintyy mustikan lisäksi puolukkaa, metsäalvejuurta, metsätähteä, metsäkortetta ja pallosaraa. Pohjakerroksen lajeja ovat räme-, korpi- ja varvikkorahkasammal sekä suonihuopasammal, seinäsammal, metsäkerrossammal, korpikarhunsammal ja isokynsisammal.

Kuvio 4

Lähdepuro ja sen varret on rajattu omaksi kuviokseen, vaikka sen kasvillisuus ei olekaan yhtenäistä. Puron varrella on mustikkakorpea (ks. kuvio 3) ja osin lähteistä ruoho–mustikkakorpea. Kuvion itäosassa lähteisyys lisääntyy ja kasvillisuus lähenee lehtikorpea. Puusto on kuusivaltainen, lisäksi tavataan hieskoivua, pihlajaa, vähän pajuja ja pensaista korpipaatsamaa. Lähdepuro virtaa lyhyitä jaksoja näkymättömissä piilopurona.

Kuviolla tavattavia kenttäkerroksen lajeja ovat mm. mustikka, puolukka, mesiangervo, ojakellukka, rentukka, ranta- ja luhtamatar, hiirenporras, karhunputki, metsäkurjenpolvi, käenkaali, vanamo, oravanmarja, kultapiisku, sudenmarja, suo-ohdake, suokeltto, järviruoko, kurjenjalka, leskenlehti, vaalea-amerikanhorsma, nuokku-, kello- ja pikkutalvikki, ahomansikka, niittysuolaheinä, maariankämmeekkä, metsätähti, korpi- ja viitakastikka, luhtarölli, metsätähtimö, kevätpiippo, viitakastikka, järvikorte sekä mätäs-, riippa-, polku- ja tähtisara. Lähteisyyttä ilmentävistä lajeista tavataan lisäksi purolitukkaa ja kevätlinnunsilmää monin paikoin.

Kuvion pohjakerroksessa vallitsevat monin paikoin kuvioiden 1 ja 3 yhteydessä mainitut sammallajit. Lähteisillä paikoilla ja aivan purouoman reunoilla tavataan lisäksi mm. sini-, korpi-, kilpi-, iso- ja kiiltolehväsamalta, purosuikerosamalta, isomyyränsamalta, haaraliuskasamalta, luhtakuirisamalta, harsosamalta, hiirensammalia, rantasiipisamalta, keuhkosamalta ja healvesamalta.

Kuvio 5

Kuvio on lähteistä lehtokorpea (kuva 4), joka jatkuu selvitysalueen itäpuolelle. Puusto on varttunutta kuusikkoa, jossa kasvaa vähän nuorta hieskoivua, harmaaleppää, pihlajaa ja pajuja. Alueella on useita tihkupintoja.

Kenttäkerroksessa tavataan mm. hiirenporrasta, mesiangervoa, ojakellukkaa, nurmilauhaa, metsäkurjenpolvea, imikkää, sudenmarjaa, leskenlehteä, kultapiiskua, metsäkortetta, käenkaalia, oravanmarjaa, metsäimarretta, mustikkaa, riidenliekoa, kevätlinnunsilmää, maariankämmeekkää, suokelttoa, siniheinää, sananjalkaa, hentosaraa ja niittysuolaheinää. Uhanalainen metsänemä esiintyy niukkana.

Tihkupinnoilla ja muilla lähteisillä paikoilla sekä purovarsilla esiintyy samoja sammallajeja kuin kuviolla 4. Lisäksi lehtokorvesta tavattiin letto-, tihku- ja poimulehväsammal, hetekuirisammal, korpikerrossammal, otaluhtasammal ja purolähdesammal.

Kuva 4. Lähteistä lehtokorpea. Valokuva © Marko Vauhkonen.

Kuvio 6

Kuvio on tuoretta mustikkatyypin kangasmetsää, jonka kasvillisuus lähenee paikoin lehtomaista käenkaali–mustikkatyyppiä. Kuviolla on vähäisiä soistumia. Puusto on kuusivaltainen ja aluskasvillisuudessa tavataan yleisimpiä tuoreiden kankaiden lajeja: mustikka, puolukka, metsätähti, käenkaali, kevätpiippo, metsäalvejuuri, kangasmaitikka, yövilkka, maitohorsma, metsäkastikka ja kultapiisku. Pohjakerroksessa kasvaa seinäsammalta, metsäkerrossammalta sekä vähän iso- ja kivikynsisammalta.

Kuvio 7

Kuvio on soistunutta mustikkatyypin kangasmetsää ja mustikkakangaskorpea. Puusto on varttunutta kuusikkoa. Tavattava kasvilajisto on samaa kuin kuviolla 6. Kuviolta löydettiin kantokorvasammal.

Kuvio 8

Kuvio on puolukkaturvekangasta. Kenttäkerroksessa tavataan mustikkaa, puolukkaa, juolukkaa, suopursua, kanervaa ja lakkaa. Pohjakerroksessa kasvaa seinäsammalta ja vähän poronjäkäliä.

Kuvio 9

Kuvio on ilmeisesti ollut aiemmin varsinaista korpikämmettä, mutta nykyisin sen kasvillisuus on muuttumassa. Kenttäkerroksessa tavataan mustikkaa, puolukkaa, juolukkaa, suopursua, pallosaraa, lakkaa, variksenmarjaa, kanervaa ja tupasvillaa. Pohjakerroksessa kasvaa seinäsammalen ja suonihuopasammalen lisäksi vielä runsaasti räme-, varvikko- puna- ja ruskorahkasammalta.

Kuvion kaakkoiskulmassa on pieni korpikämmä, johon virtaa selvitysalueen ulkopuolella olevasta lähteestä purkautuvaa vettä. Painanteen reunoilla kasvaa vähän pajuja ja korpikämmä. Kenttäkerroksessa tavataan oravanmarjaa, metsätähteä, maitohorsmaa, maariankämmeä, viitakastikkaa, metsäimarretta ja suo-ohdaketta. Pohjakerroksessa on tavallisimpia lehväsamalia sekä mm. kalvaskuorisammalta.

Kuvio 10

Kuvio on lähinnä mustikkakorpea tai mustikkakorpiuuttumaa, jossa tavattava kasvilajisto on poikkeuksellisen vähäinen. Kenttäkerroksessa kasvaa mustikkaa, puolukkaa sekä vähän oravanmarjaa ja metsätähteä. Pohjakerroksessa tavataan seinäsammalta, metsäkerrossammalta, korpikämmältä, suonihuopasammalta, räme- ja varvikkorahkasammalta sekä vähän korpikämmältä.

Kuvio 11

Kuvio on korpikämmä, jonka kenttäkerroksessa kasvaa mm. mustikkaa, puolukkaa, juolukkaa, suopursua, tupasvillaa, maitohorsmaa, metsälauhaa, tähtisaraa, metsäkastikkaa ja kevätpiippoa. Pohjakerros on seinäsammalta; räme- ja varvikkorahkasammalta tavataan vielä pieninä laikkuina.

Kuvio 12

Kuvion pääosa on luokiteltavissa puolukkatuoretta, jonka kenttä- ja pohjakerros ovat muuttuneet kauttaaltaan metsämäisiksi. Kuviolla on myös pieni kivennäismaa-alue, jonka kasvillisuus on tuoretta kangasmetsää. Tavattava kasvilajisto on samaa kuin edellisillä kuvioilla, joskin suolajit esiintyvät hyvin niukkoina.

3.2 ARVOKKAAT LUONTOKOhteet JA -TYYPIT

Vuonna 2008 valmistui Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arviointi (Raunio ym. 2008a, b). Arvioinnin perusteella uhanalaiseksi luokiteltuja luontotyyppejä tavattiin selvitysalueelta kaksi: Lehtokorvet luokiteltiin koko maassa vaarantuneeksi (VU) ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalaiseksi (EN) luontotyyppiksi. Lähteiköt katsottiin samoin koko maassa vaarantuneeksi (VU) ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalaiseksi (EN) luontotyyppiksi.

Vesilain 1 luvun 17 a §:n mukaan sellaista muualla kuin Lapin läänissä sijaitsevaa luonnontilaista uomaa, joka ei ole vesistö, ei saa muuttua niin, että uoman säilyminen luonnontilaisena vaarantuu. Selvitysalueella oleva maastokarttaan merkitty puro ja siihen yhtyvät sivupurot ovat tällaisia uomia (kuva 5).

Kuva 5. Luonnontilaista lähdepuron uomaa selvitysalueella. Valokuva © Marko Vauhkonen.

Edellä mainittu vesilain muuttamiskielto koskee myös luonnontilaista lähdettä koko maassa. Vuonna 2004 tehdyssä Hyvinkään lähdekartoituksessa todettiin lentokentän luoteispuolelta kaksi paikallisesti merkittäväksi katsottua lähdettä. Näistä pohjoisempi on ilmeisesti merkitty aiemmassa selvityksessä hieman todellista lännemmäksi. Kesällä 2008 tämä lähde oli kuiva, eikä sen ympäristössä kasvanut selvästi lähteisyyttä ilmentävää kasvilajistoa. Lähdekartoituksessa todettu eteläisempi lähde sijaitsee vuoden 2008 selvitysalueen ulkopuolella.

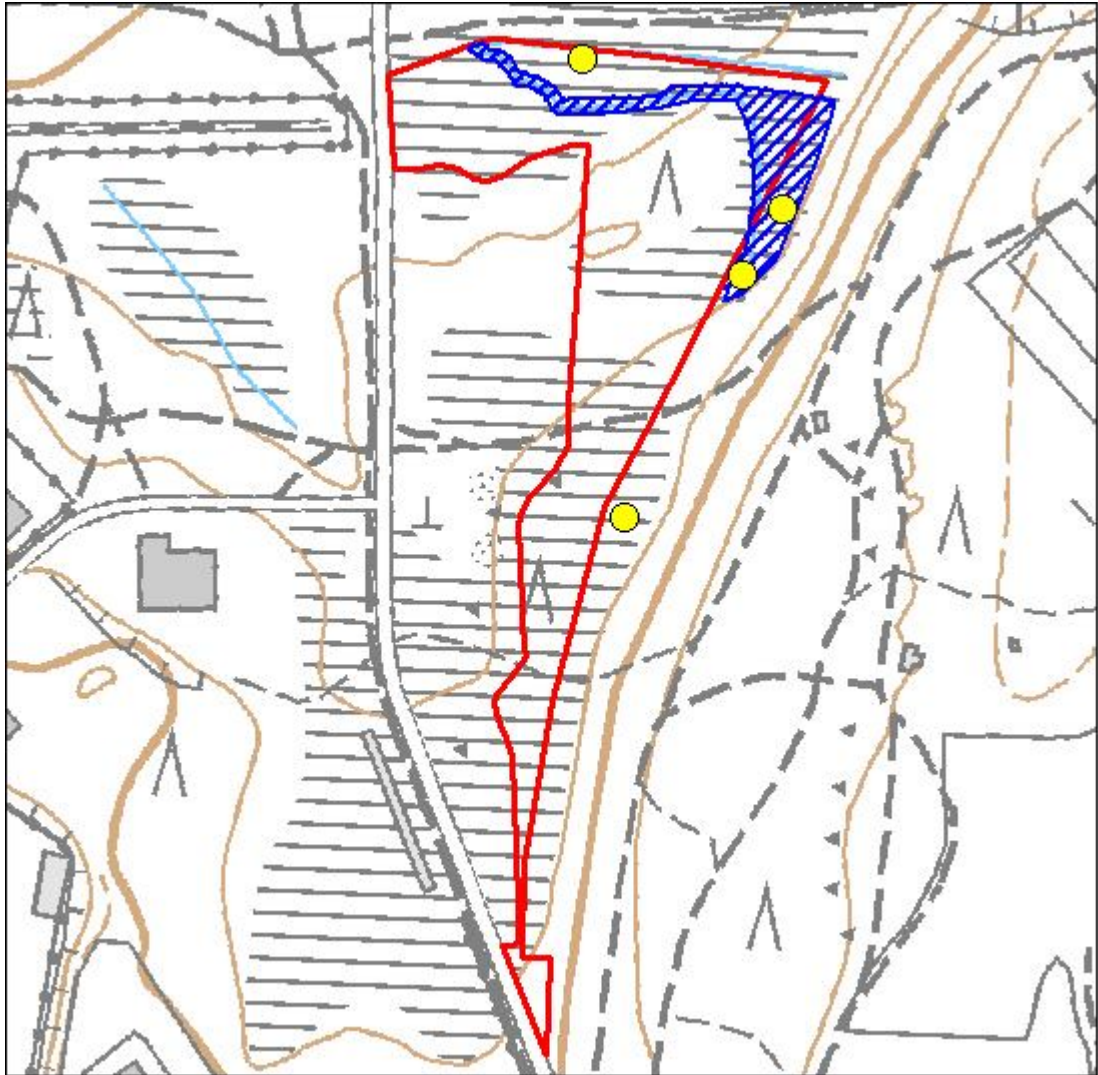
Selvitysalueella on useita pohjaveden purkautumiskohtia, mutta varsinaisia avolähteitä löydettiin vain yksi: edellisessä kappaleessa mainittu kesällä 2008 kuivana ollut lähde. Selvitysalueen ulkopuolella todettiin kolme avolähdettä (ks. kuva 7) ja niitä saattaa olla selvitysalueen itäpuolella enemmänkin. Selvitysalueen itärajan tuntumassa sijaitsee tihkupintoja (kuva 6) ja todennäköisiä pohjaveden purkautumiskohtia on myös lähteistä alkavan puron varrella.

Kuva 6. Puuton tihkupintalaikku selvitysalueen itärajalta. Valokuva © Marko Vauhkonen.

Kuvaan 7 on rajattu luontoarvoiltaan merkittävin selvitysalueen osa, jossa edellisissä kappaleissa mainitut arvokkaat luontokohteet ja -tyypit sijaitsevat.

Kuva 7. Luontoarvoiltaan merkittävin selvitysalueen osa (sininen rasteri), johon sisältyvät vesilain 1 luvun 17 a §:n mukaiset uomat ja lähteet sekä lajistollisesti arvokas lehtokorpi, jossa on tihkupintoja. Todetut luonnontilaiset avolähteet on merkitty keltaisilla palloilla. Mittakaava 1:5000.

Metsälain 10 § mukaan metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat mm. lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen ... välittömät lähiympäristöt sekä ... lehtokorvet. Metsälakia ei kuitenkaan sovelleta asemakaava-alueilla lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen osoitettuja alueita. Selvitysalue on asemakaavassa teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta (T) ja lähivirkistysaluetta (VL).

3.3 MERKITTÄVÄT LAJIESIINTYMÄT

3.3.1 Metsänemä

Metsänemä (*Epipogium aphyllum*) on pienikokoinen lehtivihreätön kämmekkäkasvi. Sen tyypillisiä kasvupaikkoja ovat vanhat ja varjoiset lehti- ja sekametsät. Metsänemää tavataan myös lähteikköalueilla ja puronvarsissa sekä lehto- ja lettokorvissa (Ulvinen 1997).

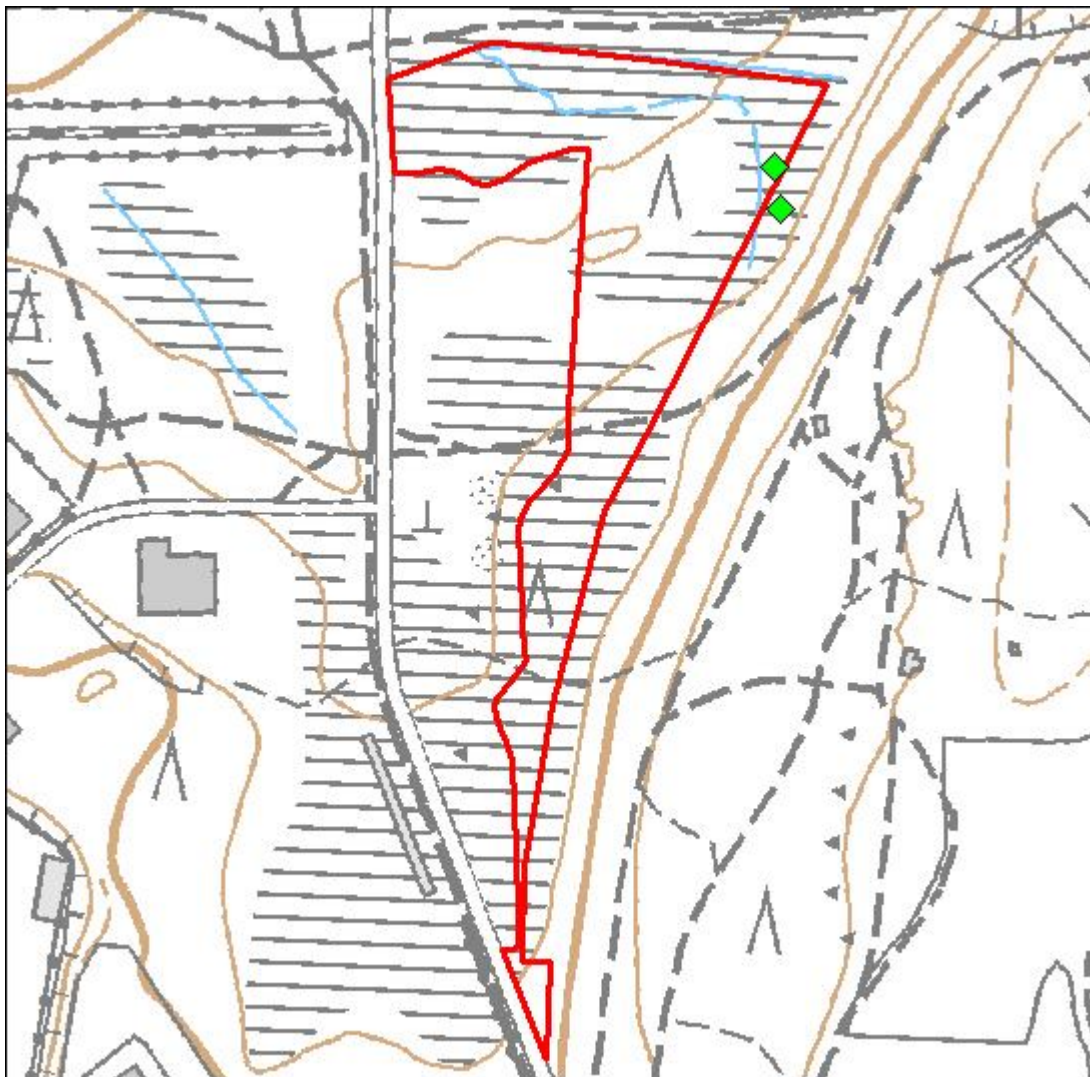
Metsänemä (kuva 8) on koko maassa rauhoitettu ja luonnonsuojeluasetuksella uhanalaiseksi säädetty kasvilaji. Viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (Rassi ym. 2001) metsänemä sijoitettiin luokkaan vaarantuneet (VU). Vaikka lajin nykyesiintymiä tunnetaan Suomesta vielä toista sataa, on metsänemä hävinnyt laajoilta alueilta Etelä- ja Keski-Suomessa (ks. Ulvinen 1997).

Kuva 8. Kaksi vaaleanruskeaa metsänemän versoa kuvan keskellä. Valokuva © Marko Vauhkonen.

Metsänemän kasvupaikkoja todettiin selvitysalueelta yksi ja lisäksi toinen paikka läheltä alueen rajaa (kuva 9). Esiintymä oli melko niukka; yhteensä löydettiin kuusi yksilöä. Hyvinkäältä ei ole aiempia esiintymistietoja metsänemästä eikä Uudeltamaalta ole tiedossa muita lajin nykyesiintymiä.

Kuva 9. Uhanalaisen metsänemän esiintyminen selvitysalueella (punainen rajaus). Metsänemän kasvupaikat on merkitty vihreillä vinoneliöillä. Mittakaava 1:5000.

3.3.2 Harsosammal

Harsosammal (*Trichocolea tomentella*) on vaaleanvihreä, tiheästi toistamiseen sulkahaarainen maksasammal. Laji on melko helppo havaita, sillä sen versot ovat tavallisesti useita senttimetrejä pitkiä. Harsosammal on Suomessa eteläinen laji, joka kasvaa lähdehetteiköissä, lähdepurojen varsilla, lähteisissä korvissa ja tihkupainanteissa (Ulvinen ym. 2002).

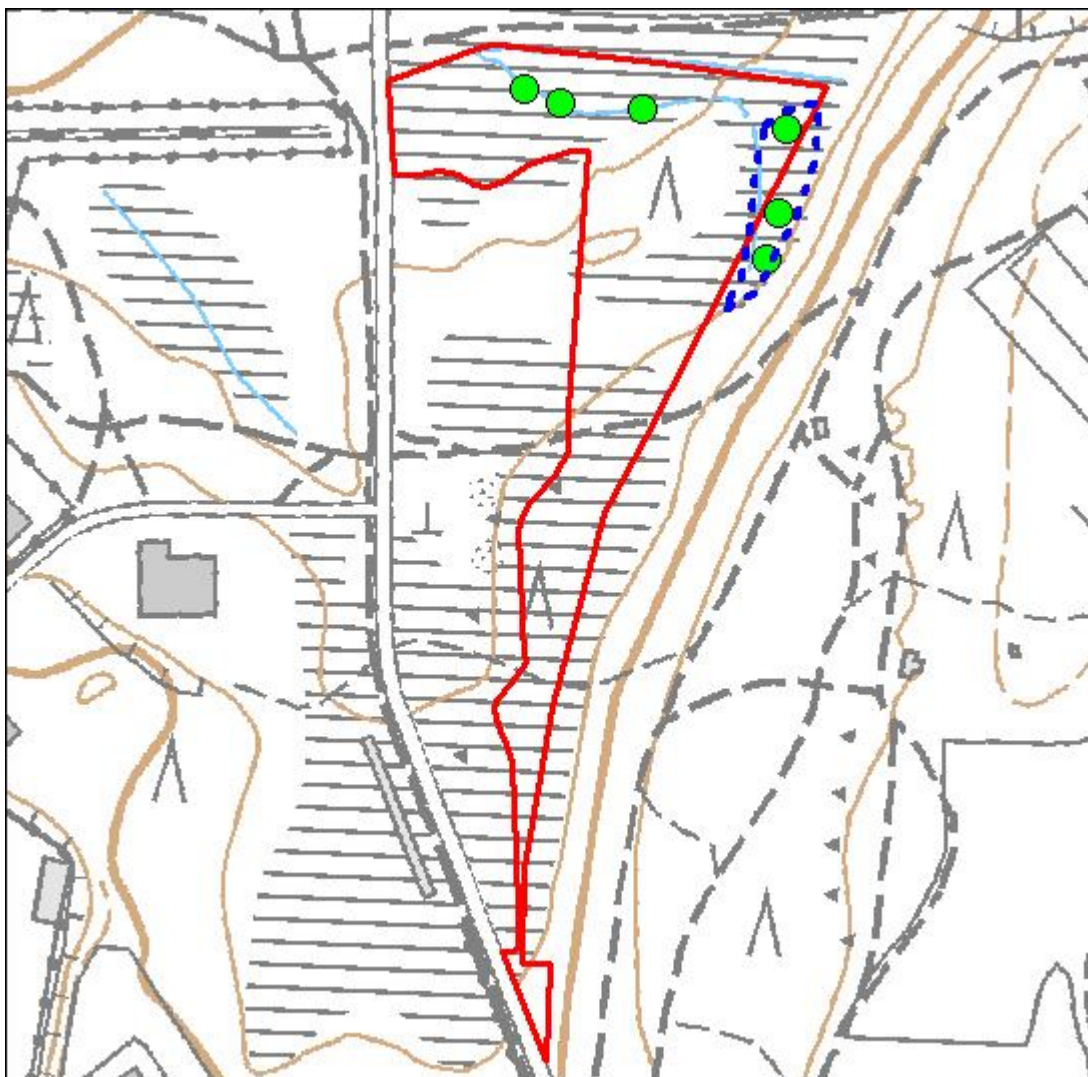
Harsosammal (kuva 10) on luonnonsuojeluasetuksella uhanalaiseksi säädetty kasvilaji. Viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (Rassi ym. 2001) laji sijoitettiin luokkaan vaarantuneet (VU).

Kuva 10. Harsosammalta kuvan keskellä. Valokuva © Marko Vauhkonen.

Harsosammalen kasvustoja todettiin selvitysalueelta muutamia kymmeniä, joskin rajanveto lähekkäisten kasvustojen välillä on vaikeaa. Pääosa kasvustoista sijaitsi alueen itärajan läheisyydessä (kuva 11). Tässä lähteisessä lehtokorvessa harsosammal oli paikoin pohjakerroksen valtalajina ja laajimmat kasvustot olivat noin kymmenen neliömetrin kokoisia. Selvitysalueen pohjoisosan lähdepuuron varrella harsosammalta tavattiin kolmessa paikassa (kuva 11). Lentokentän luoteispuolisen suoalueen harsosammalesiintymä on kokonaisuudessaan varsin laaja ja runsas.

Kuva 11. Uhanalaisen harsosammalen esiintyminen selvitysalueella (punainen rajaus). Harsosammalen kasvustot on merkitty vihreillä palloilla. Sinisellä katkoviivalla rajatulla alueella on lukuisia lähekkäisiä kasvustoja. Tällä alueella on vihreillä palloilla merkitty vain runsaimmat harsosammalkasvustot. Mittakaava 1:5000.

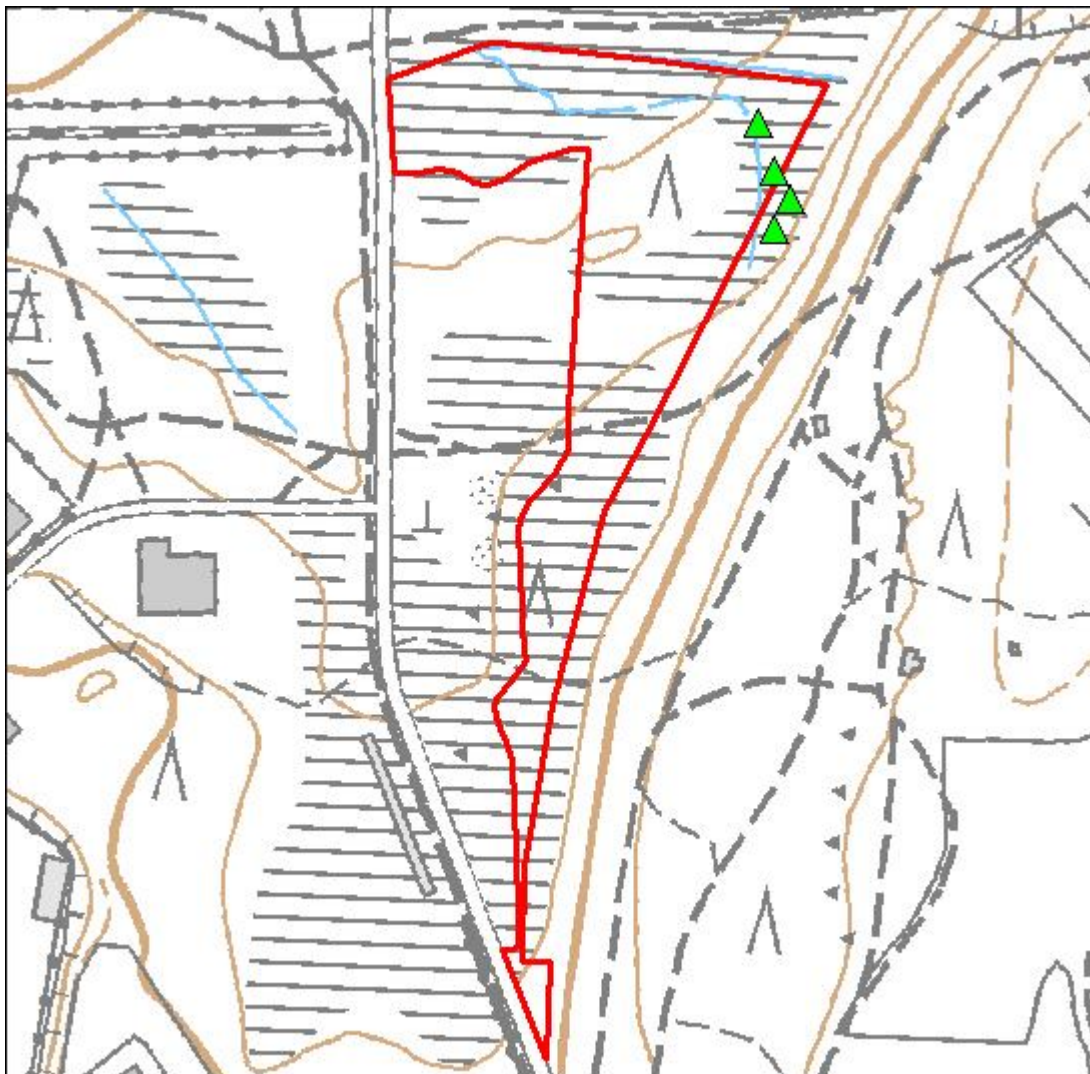
3.3.3 Haaraliuskasammal

Haaraliuskasammal (*Riccardia multifida*) on tummanvihreä, toistamiseen sulkahaarainen maksasammal. Lajin versot ovat tavallisesti 2–3 senttimetriä pitkiä, mutta ainoastaan yhden millimetrin levyisiä. Haaraliuskasammal on Suomessa eteläinen laji, joka kasvaa mm. lähteiköissä, lähdepurojen varsilla, lähdeletoilla, lehtokorvissa ja ravinteisilla rannoilla, myös vedessä (Ulvinen ym. 2002).

Haaraliuskasammal on sijoitettu viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (Rassi ym. 2001) luokkaan silmälläpidettävät (NT). Se on lisäksi luokiteltu (Ulvinen ym. 2002) Uudellamaalla alueellisesti uhanalaiseksi (RT) lajiksi.

Haaraliuskasammalta todettiin neljässä paikassa, joista kaksi sijaitsee selvitysalueen ulkopuolella (kuva 12). Lajin runsautta näillä kasvupaikoilla ei inventoitu tarkemmin.

Kuva 12. Silmälläpidettävän ja alueellisesti uhanalaisen haaraliuskasammalen esiintyminen selvitysalueella (punainen rajaus). Haaraliuskasammalen havaintopaikat on merkitty vihreillä kolmioilla. Mittakaava 1:5000.

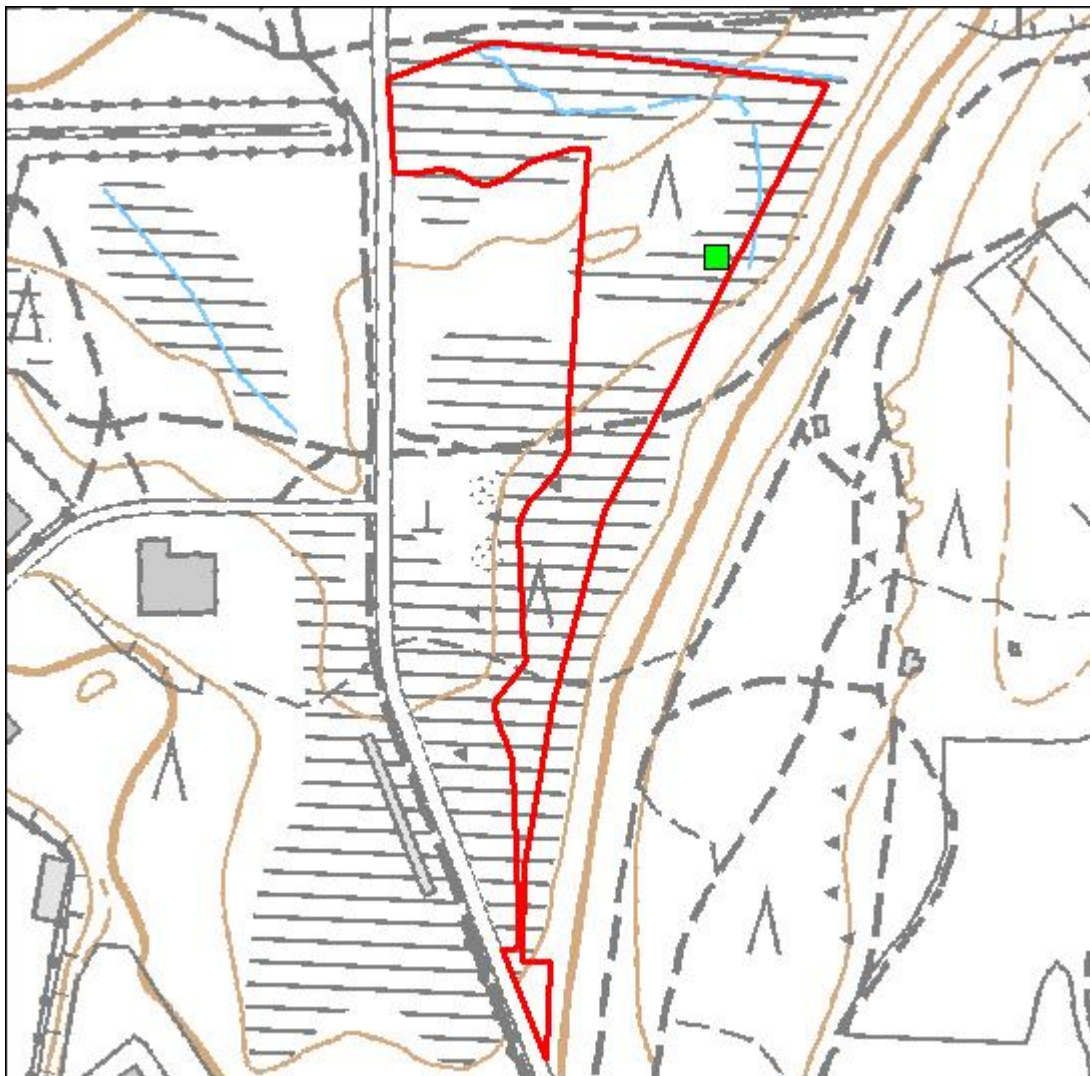
3.3.4 Kantokorvasammal

Kantokorvasammal (*Jungermannia leiantha*) on vaalean sinivihreä, joskus hieman ruskehtava maksasammal. Lajin versot ovat tavallisesti 1–2 senttimetriä pitkiä ja alustaa vasten painautuneita. Leveyttään pidemmät kylkilehdet sijaitsevat hyvin tiheässä. Ne ovat pyöreän nelikulmaisia ja usein lanttopäisiä. Kantokorvasammal esiintyy lähes koko Suomessa paikoittaisena, mutta on maan pohjoisosassa harvinaisempi kuin etelässä. Lajin kasvupaikat ovat yleensä korpia, vanhoja kangasmetsiä tai purovarsia. Kantokorvasammal kasvaa kostealla lahopuulla tai turpeisella maalla (Ulvinen ym. 2002).

Kantokorvasammal on sijoitettu viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (Rassi ym. 2001) luokkaan silmälläpidettävät (NT). Se on lisäksi luokiteltu (Ulvinen ym. 2002) Uudellamaalla alueellisesti uhanalaiseksi (RT) lajiksi.

Kantokorvasammal löydettiin selvitysalueelta yhdestä paikasta (kuva 13). Lajin runsautta ei inventoitu tarkemmin.

Kuva 13. Silmälläpidettävän ja alueellisesti uhanalaisen kantokorvasammalen esiintyminen selvitysalueella (punainen rajaus). Kantokorvasammalen havaintopaikka on merkitty vihreällä neliöllä. Mittakaava 1:5000.

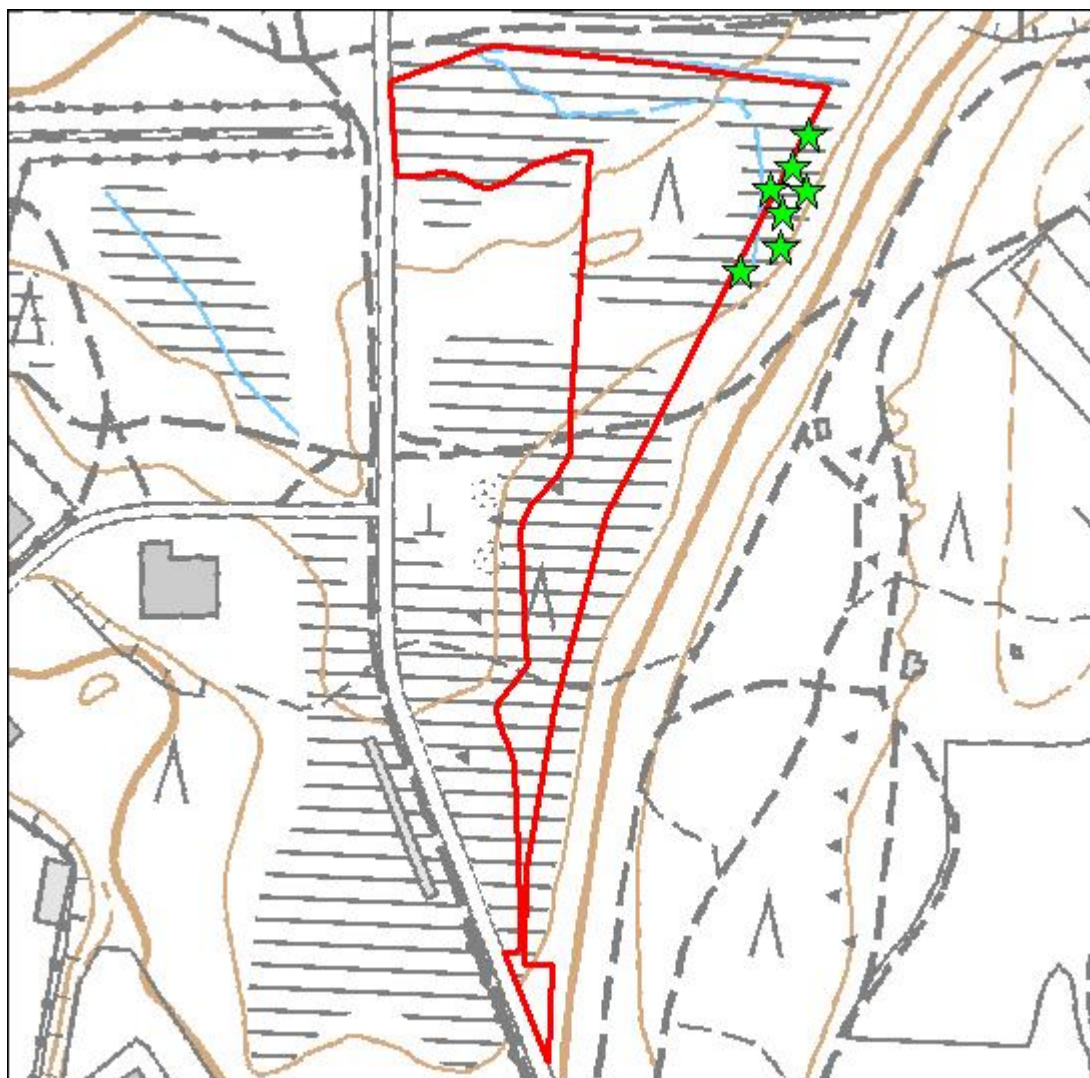
3.3.5 Poimulehväsammal

Poimulehväsammal (*Plagiomnium undulatum*) on vaaleanvihreä, isokokoinen ja usein verson kärkeä haarova lehtisammal. Laji muodostaa varsien alaosasta maanalaisia rönsyjä. Poimulehväsammal on helppo tunnistaa lehtien terävien reunahampaiden ja poikkiaaltoisuuden perusteella. Poimulehväsammal on Suomessa eteläinen laji, jonka esiintymiä tunnetaan eniten maan lounais-

osasta. Lajin kasvupaikat sisämaassa ovat lähteikköjä, joissa poimulehväsammalen on arveltu säilyneen lämpökauden reliktinä (Ulvinen ym. 2002).

Hyvinkää kuuluu uhanalaisuustarkastelussa käytettyyn vyöhykkeeseen 2a (Lounaismaa ja Pohjanmaan rannikko). Ulvisen ym. (2002) julkaisun luettelossa poimulehväsammal on luokiteltu tällä vyöhykkeellä alueellisesti uhanalaiseksi (RT) lajiksi.

Poimulehväsammalta löydettiin ainakin seitsemästä paikasta (kuva 14), joista yksi sijaitsee varmuudella selvitysalueen puolella. Lajin runsautta ei inventoitu tarkemmin.

Kuva 14. Alueellisesti uhanalaisen poimulehväsammalen esiintyminen selvitysalueella (punainen rajaus). Poimulehväsammalen havaintopaikat on merkitty vihreillä tähdillä. Mittakaava 1:5000.

4 SELVITYSALUEEN LUONTOARVOT

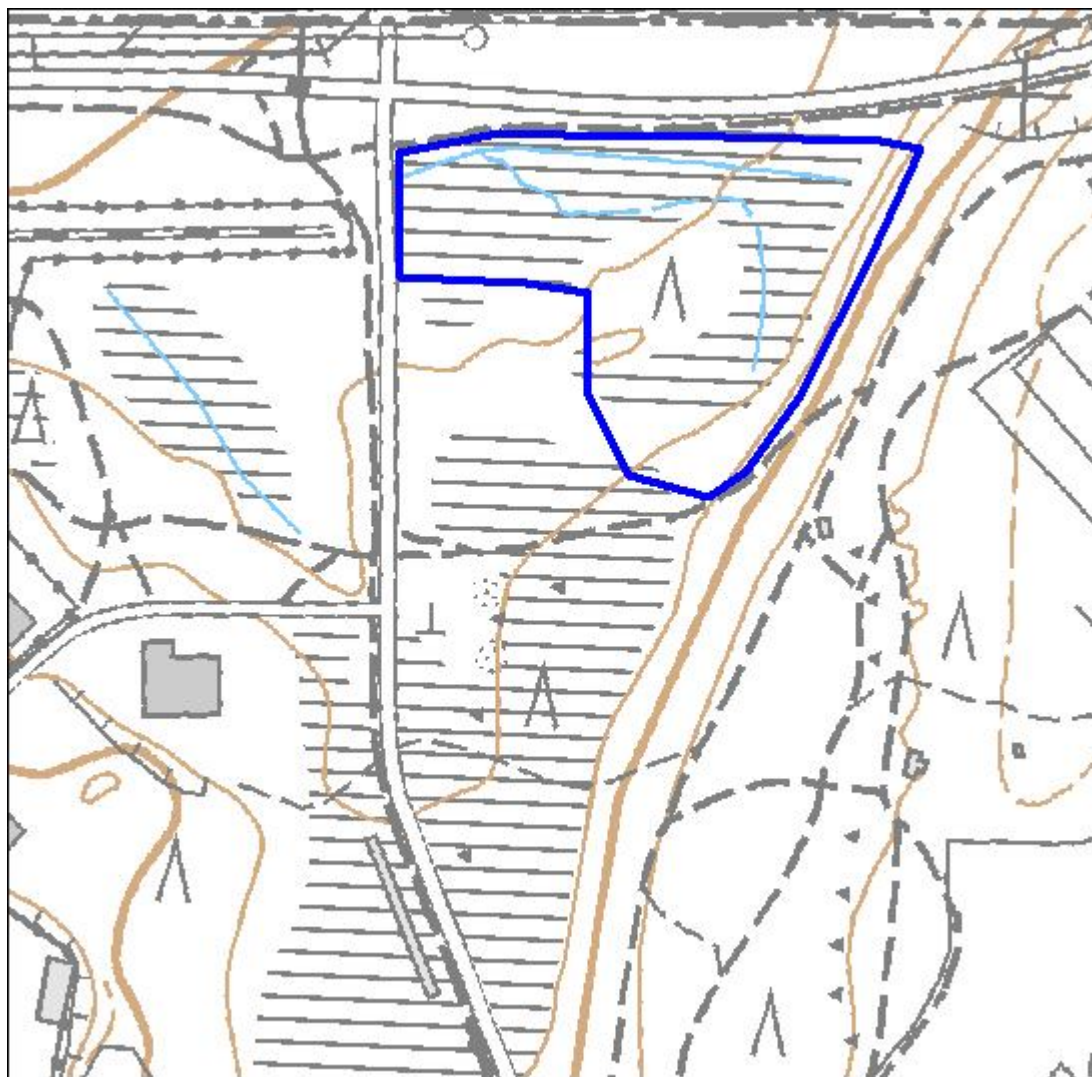
Selvitysalueella todettiin luonnontilainen purouoma, jota koskee vesilain 1 luvun 17 a §:n muuttamiskielto. Selvitysalueen rajan läheisyydessä on useita luonnontilaisia avolähteitä, joita koskee sama muuttamiskielto. Alueella on lisäksi useita muita pohjaveden purkautumiskohtia, kuten tihkupintoja. Luonnontilaiset pienvedet ovat eteläisimmässä Suomessa hyvin harvinaisia. Lähteiköt (ml. tihkupinnat) on luokiteltu Suomessa uhanalaiseksi luontotyypiksi.

Selvitysalueen itäosassa on lehtokorpea, joka jatkuu alueen rajan ulkopuolelle. Lehtokorpi on luokiteltu Suomessa uhanalaiseksi luontotyypiksi. Lehtokorvesa ja lähdepuron läheisyydessä esiintyy ainakin kaksi valtakunnallisesti uhanalaista, kaksi silmälläpidettävää ja alueellisesti uhanalaista sekä yksi alueellisesti uhanalainen kasvilaji.

Selvitysalueen pohjoisosa muodostaa hyvin merkittävän ja Uudellamaalla poikkeuksellisen hyvin säilyneen suo- ja pienvesiluonnon kokonaisuuden, jossa tavataan huomionarvoista kasvilajistoa. Kasvillisuudeltaan arvokas alue jatkuu selvitysalueen itärajan ulkopuolelle. Kokonaisuutta voi em. perusteilla pitää vähintään maakunnallisesti arvokkaana kohteena.

Hyvinkään lentokentän luoteispuolinen suoalue on asemakaavassa teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta (T) ja lähivirkistysaluetta (VL). Ympäristöministeriön vahvistamat kaavat alueelle ovat tulleet voimaan vuosina 1981 ja 1985. Alueen mahdollisessa kaavamuutoksessa ainakin suon pohjoisosa tulisi osoittaa luonnonsuojelualueeksi. Kuvassa 15 on tämän alueen rajaukseksi ehdotus, jossa on huomioitu vesitalouden, pienilmaston ja valaistusolojen säilymiseksi tarvittava suojavyöhyke. Kaavamerkintään tulee liittää suojelumääräys, jolla kielletään alueen maaperän, vesitalouden ja kasvillisuuden muuttaminen. Hyvinkään kaupunki voi hakea alueesta omistamansa osan rauhoittamista luonnonsuojelualueeksi.

Kuva 15. Ehdotus luonnonsuojelualueen rajaukseksi (sininen rajaus). Mittakaava 1:5000.

5 KIRJALLISUUS

- Eurola, S., Huttunen, A. & Kukko-oja, K. 1995: Suokasvillisuusopas. – Oulanka Reports 14:1–85.
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän mietintö. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet. – Suomen ympäristö 8/2008:1–264.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 8/2008:1–572.

Ulvinen, T. 1997: Metsänemä – skogsfru. – Teoksessa: Rytteri, T. & Kettunen, T. (toim.): Uhanalaiset kasvimme:147–148. – Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. 335 s.

Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. 2002: Suomen sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. – Suomen ympäristö 560:1–354.